

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 4586

Izredna glavna skupščina JUU v pravi luči

Danes, po preteku skoraj 14 dni, lahko že jasno presodimo dogodke na izredni glavni skupščini v Zagrebu in skupščino samo, do katere smo prišli šele po tolikih ovirah in ki daje zaradi vzrokov, iz katerih se je morala vršiti, in okoliščin, v katerih in kakor se je vršila, resno misliti tisočem organiziranih učiteljev.

Dejstvo je, da do te, v zgodovini učiteljske organizacije prve izredne glavne skupščine, ni prišlo niti zaradi nepravilnega dela uprave niti zaradi materialne nevarnosti udruženja niti zaradi drugih vzrokov, ki jih predvidevajo pravila za sklicanje izrednih skupščin, marveč je odločala zgolj neodložljiva potreba, nastala po sili razmer radi zapusta redne glavne skupščine, da se ustvari osnovni življenjski pogoji za nadaljnje delo učiteljske organizacije. Dejstvo je, da se je na poziv centralne uprave zbralo v Zagrebu v teku 48 ur po objavi skupščine ogromno število 300 zavednih in odločnih delegatov, ki so morali ves dan v negotovosti in razdvojenju čakati na začetek skupščine, ki je bila sklicana za 10. uro dopoldne ali se je mogla začeti šele pozno popoldne. Dejstvo je dalje, da je bil za dovršitev skupščine čas odrejen. Zaradi tesno odmerjenega časa je mogla skupščina samo izglasovati glavnemu odboru razrešnico in sprejeti proračun. Vse brez govorov in brez debate. Obravnavati ni mogla nobenega, niti organizacijskega niti stanovskega niti šolskega vprašanja. Vse misli, vse želje in težnje delegatov in vse zahteve učitelstva so ostale neizrečene. Zato ni bila to samo prva izredna učiteljska skupščina, bila je hkrati tudi prva učiteljska skupščina, na kateri učitelstvo ni spregovorilo. Principi demokracije, ki jih je učitelstvo postavilo v svoji organizaciji, za katere se je borilo in na katerih tudi danes vztraja, so bili umaknjeni. Ta umaknitev se je izvršila celo s tihim pristankom delegatov, ki so pristali na okrnitev svojih najosnovnejših članskih in delegatskih pravic le v zavesti, da more dovršiti skupščina svoje delo ob tem pogoju.

Pri vsem tem pa je bilo za to skupščino izdanih zopet nad 150.000 din učiteljskega denarja. Če prištejemo k tej vsoti še stroške centralne organizacijske uprave, sekcij, uprav, sreskih učiteljskih društev in članstva za redno glavno skupščino v mesecu avgustu, ki je stala najmanj 600.000 dinarjev, dobimo ogromno vsoto ¾ milijona dinarjev učiteljskega denarja, ki je bil izdan zgolj zato, da so se slednjič s sprejetjem proračuna ustvarili goli življenjski pogoji za učiteljsko organizacijo v tekočem upravnem letu. Ustvaritev teh pogojev je terjala od nas neverjetno visoko ceno. Ta materialna žrtev in pa fizične in moralne žrtve delegatov pa so bile pri vsem tem doprinešene brez koristi za učitelstvo.

Kdo je kriv, da se je vršila ta skupščina, kot se ne sme nikdar nobena več? Krivdo nosijo vsi tisti člani, ki soglašajo in celo pomagajo, da se pod tuji vplivi proti interesom učiteljskega stanu, šolstva, ljudske prosvete in organizacije zanašajo spori in trenja v učiteljske vrste. Dejanski krivci pa so vsi člani in delegati, ki so hoteli na letošnji glavni skupščini kot skupščinska manjšina, zlorablajoč svoj položaj, z razornim nastopanjem zavladati večini in slednjič razbiti skupščino. Ti člani manjšine na redni glavni skupščini so skušali pozneje brez vsake čute odgovornosti z vsemi sredstvi preprečiti tudi izredno glavno skupščino, samo da bi ostala organizacija brez potrebnih predpogojev za nadaljnje delo. Značilno je, da te manjšine na izredno skupščino ni bilo. Ne verujemo, da bi bil to zgolj slučaj, vzroki morajo biti drugi.

Po vsaki glavni skupščini se vračamo delegati slovenskega dela učiteljske organizacije razočarani na svoje domove. Razen skupščin v letih 1935., 1936. in deloma 1937., ki so resnično ustvarile pozitivne rezultate in so ohranile tudi dostojanstvo, kot gre forumu učiteljskega predstavnštva, so potekle domala prav vse ostale med prekanjem in kričanjem in se izživljale v razburljivih nastopih, niso pa rodile za učitelstvo in šolstvo nobenih pozitivnih sadov. Zato tudi te skupščine niso bile v stanu, da bi nas učitelje zbliževale, marveč so nas, nasprotno, oddaljivale in odbijale. Stvarni rezultati dela teh skupščin v bistvu niso bili nič drugega kakor sprejemanje in izglasovanje razrešnic in proračuna.

Že te skupščine so nam dale povod za zahtevo po izpremembi pravil. Zadnja redna glavna, zlasti pa izredna glavna skupščina v Zagrebu dne 6. nov. t. l., pa sta v nas utrdili prepričanje, da so v interesu učitelstva in organizacije same potrebne radikalnejše izpremembe, kakor pa jih predvideva naš zadnji projekt. Poseči je treba k osnovam in z izpremembo teh onemogočiti, da bi se tudi bodoče skupščine vršile na tak način. Izpremembi moramo vse one določbe pravil, ki govorijo o sestavi glavne skupščine, število polnopravnih članov glavnih skupščin je potreb-

Komunike izvršnega odbora JUU

Izvršni odbor Jugoslovenskega učiteljskega udruženja je imel dne 11. t. m. prvo sejo po izredni glavni skupščini JUU, ki je bila dne 6. novembra 1938. v Zagrebu. Iz te seje se obvešča članstvo o sledečem:

I.

Na pozdravno brzojavko delegatov izredne glavne skupščine je dobila glavna uprava dne 9. novembra 1938. od g. ministra dvora sledeče pismo:

Gospod predsednik!

Po najvišjem nalogu mi je čast izreči Vam zahvalo za lepe želje in izraze vdanosti, podane Nj. Vel. kralju, Nj. Kr. Vis. knezu namestniku in kraljevskemu domu z izredne skupščine jugoslovenskega učiteljskega udruženja v Zagrebu.

Minister dvora:
Milan Antić s. r.

II.

Članstvo JUU se obvešča, da je izredna glavna skupščina v Zagrebu osvojila predlog proračuna s 300 : 4 glasovi polnopravnih članov delegatov ter je s tem zagotovila potrebno normalno življenje in delo v učiteljski organizaciji. Glavna uprava bo v dosednji smeri nadaljevala svoja prizadevanja v korist šole in učiteljskega stanu. Pozivajo se vse edinice Jugoslovenskega učiteljskega udruženja, da tudi one podpirajo vsako akcijo v narodu, s katero se dviga pismenost in napredek prosvete. Delegati izredne skupščine so manifestirali popolno solidarnost učitelstva in voljo za složno ustvarjajoče delo v korist naroda in države. Članstvo se poziva, da v vsakem pogledu podpira svoje delegate, ki so ob velikih osebnih naporih in žrtvah zastopali svoja društva na izredni glavni skupščini in prispevali k lepemu uspehu ter dostojanstveno predstavljali učiteljske vrste na učiteljskih skupščinah.

Sekretar:
Milinko Lazić s. r.

Predsednik JUU:
Ivan Dimnik s. r.

Akcija za zvišanje plač

Deputacija zastopnikov stanovskih organizacij pri g. banu

Težo gospodarske depresije občutijo danes več ali manj vsi stanovi, največ pa trpimo državni nameščenci, upokoenci in delavci v državnih podjetjih. Zlasti težak pa je naš materialni položaj danes, ko cene tudi najnujnejšim življenjskim potrebam dan na dan naraščajo in so za najmanj 25 do 30 % višje od onih v letu 1935., ko so bili prejemki državnim nameščencem znižani. Umevno je zato, da se nameščenci vseh strok in položajev nenehoma prizadevajo potom svojih organizacij, doseči povišanje svojih prejemkov. Pri tem prizadevanju uživajo simpatije in podporo vse naše javnosti, ki iskreno želi, da bi njihovo prizadevanje uspelo. Povečanje dohodkov nameščencem, upokoencem in delavcem bi ugodno vplivalo na vse panoge našega gospodarstva in je zato potrebno, da se čimprej izvrši.

V četrtek dopoldne so se predsedniki stanovskih organizacij sestali na banski upravi, kjer so bili ob pol enajstih sprejeti pri g. banu. V deputaciji je bilo po svojih predstavnikih zastopanih vsega skupaj 18 organizacij, in sicer so zastopali: Združenje nameščencev P. t. t. stroke g. Šturm; JUU g. Kumelj, Združenje nacionalnih železničarjev in brodarjev g. Andolšek. Združenje žel. uradnikov g. Mejak. Društvo banovinskih uslužbencev g. Pirce. Združenje davčnih uradnikov g. Koritnik. Združenje zemljiškoknjižnih uradnikov g. Sicherl. Društvo zvaničnikov in služiteljev p. t. t. stroke g. Penko. Društvo drž. in samoupravnih upokoencev v. s. s. v p. g. Antloaga. Združenje kurjačev gg. Rože in Belcijan. Društvo sodnih pisarniških uradnikov g. Juh. Društvo nastavnikov gimnastike g. Trost. Združenje vlakospremnege in premikalnega osebja d. ž. g. Pleterski. Združenje poštno hranilničnih nameščencev g. Dietz. Združenje rač. uradnikov fin. direktije g. Laznik. Združenje sodnih izvršiteljev g. Stavec. Združenje zvaničnikov fin. kontrole g. Zabukovec. Društvo pravosodne straže g. Hribar.

Deputacijo je vodil predsednik organizacije nameščencev p. t. t. stroke g. Nejče Šturm. V svojem nagovoru na g. bana je zlasti poudaril, da se vsi državni nameščenci zavedajo, da niso nič drugega kakor del narodne in državne skupnosti ter zato tudi ne zapirajo oči pred drugimi državnimi potrebami in potrebami drugih družbenih slojev. Toda dejstvo je, da so državni nameščenci, delavci in upokoenci, ki nikdar niso bili bog zna kako nagajeni za svoje delo, doprinesli že tolikšno materialne žrtve v korist države in narodne skupnosti, da je njih življenjski obstoje že dolgo resno ogrožen. Državni nameščenci so zato mnenja, da se morajo tudi za nje, ki so ob vsaki priliki požrtvovalno branili državo in narodne interese, enkrat najti potrebna materialna sredstva, da se bodo, razbremenjeni skrbi za vsakdanji kruh, lahko vse posvetili službi.

Zastopniki so predali banu vsak za svojo organizacijo posebno spomenico, ki jo spodaj priobčujemo v celoti.

G. ban je imel na deputacijo krajši nagovor, v katerem je naglasil, da uvideva težak položaj vseh državnih in banovinskih nameščencev. Zavzemal se je in se še zavzema za

no znižati na minimum. Na naših bodočih državnih skupščinah naj ne odloča masa, ki se da grupirati v raznim vplivom podvržene skupine, marveč intelektualna kvaliteta posrednika. Z znižanjem števila delegatov se bodo hkrati istočasno zmanjšala tudi bremena za državne skupščine. Prihranjeni stanovski denar bomo lahko uporabljali v koristnejše namene.

Metod Kumelj.

zvišanje njihovih plač. Izgledalo je, da se bo pristopilo k zvišanju že letos jeseni. Zal na so drugi nepredvideni dogodki to preprečili, upa pa, da bo spomladni stanje v tem pogledu boljše.

Spomenica

izročena banu g. dr. Marku Natlačenu.

Materialni položaj državnih nameščencev, upokoencev vseh strok in položajev in delavcev postaja dan na dan obupnejši, že pred zadnjim znižanjem leta 1935. so bili njihovi prejemki daleč pod eksistencnim minimumom in so takrat nameščenci in delavci pričakovali zvišanje, nikakor pa ne znižanje svojih že itak nezadostnih dohodkov. Regulacija osebnih prejemkov v letu 1937. je bila nezadostna in nezadostna. Prejemki poročenih državnih uslužbencev po tej regulaciji niti niso dosegli višine pred zadnjo redukcijo v letu 1935., četudi jo medtem draginja silno narasla. Rodbinska doklada za ženo ni bila vrnjena, poročene državne uslužbenke in upokoenci sploh niso prejeli ničesar. Prve še danes ne prejemajo nobenih osebnih doklad, upokoenci pa le znižane po uredbi iz leta 1935. Za to v prejemkih ustvarjene razlike državni nameščenci in upokoenci ne najdejo nobene opravičljive utemeljitve, najmanj pa utemeljitve, ki bi slonela na socialnih razlogih.

Cene vseh življenjskih potrebščin neprestano naraščajo in so danes za 25 do 30 % višje od cen v letu 1936. Spričo tega težko izhajajo samski uslužbenci v najvišjih položajih, oni v nižjih položajih, zlasti poročeni z družinami pa se bore s pritrgovanjem in pomanjkanjem, kljub temu pa zapadejo bolj in bolj v dolgove. Nameščenske družine razjedata zato danes beda in obup. Slabo ter nezadostno hranjeni in oblečeni otroci v slabih in nezakurjenih stanovanjih zdravstveno propadajo. Nameščenci sami pa zaradi nepre-

Naši prejemki

Današnji prejemki ne odgovarjajo več dejanskemu življenjskemu standardu. Zmanjšali so se začasno v najbolj kritičnih letih, ko so padli državni dohodki na minimum, ko je bila brezposelnost najhujša in so bili kmečki proizvodi tako rekoč brez cene, ko je gospodarsko življenje počivalo in je vse s strahom čakalo še slabših dni. To sta bili leti 1932. in 1933. Vsi državni uslužbenci smo pravilno razumeli dvakratno znižanje plač in smo brez godrnjanja žrtvovali 25 % svojih plač za izboljšanje državnega gospodarstva, ker smo vedeli, da moramo doprinesiti tudi mi svojo žrtev.

Z uradniškim zakonom leta 1931. je bilo urejeno vprašanje naših plač. Zakonodavec je prav gotovo pretehtal vse življenjske okoliščine (cene življenjskih potrebščin) in je postavil svoje številke na trdna, realna tla. V obzir je moral vzeti cene poljskih pridelkov, obleke, obuvala, kuriva itd.; kratko: vzeti je moral dejanski življenjski standard v letu 1931. Po preudarnem, podrobnem in dobro premišljenem ocenjevanju je našel sledeči minimum za uradniške plače: pripravnik 1300 din, IX. skup. 1675, VIII. skup. 1980 din, VII. skup. 2310 din, VI. skup. 2750 din, V. skup. 3250 din. Da bomo odmero laže razumeli, moramo vedeti, da so bile cene življenjskih potrebščin dosti nižje od današnjih (kar vzemite v roke cenik iz leta 1931.!) in da so bili državni dohodki manjši od letošnjih. Če pogledamo izkaz državnih dohodkov lansko leto in ga primerjamo z letošnjim, vidimo da zna-

VSEBINA:

Izredna glavna skupščina JUU v pravi luči. Komunike izvršnega odbora JUU. Akcija za zvišanje plač. Engelbert Gangl 65-letnik. Naši prejemki. Ferdo Bobič novi banski šolski nadzornik. Socialne ustanove bolgarskega učitelstva. Celibat in svobodna izbira moža. UČITELJSKI POKRET: Nekoliko statistike k našim anketam. LISTEK: Jože Komar štrajka. — Mizica, pogrnj se. Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Opozarjamo tovariše in tovarišice iz Maribora in bližnje okolice na koncert Učiteljskega pevskega zbora „Emila Adamiča“, ki bo v soboto 19. novembra 1938. ob 20. uri v novi sokolski dvorani v Mariboru

Predprodaja vstopnic v Učiteljski knjigarni v Mariboru

stanega pritrgovanja izčrpani in od morečih skrbi za eksistenco svojih družin izmučeni svojega dela ne morejo opravljati s tisto pogljobljenostjo in predanostjo, kot bi to bilo v interesu službe.

Državni uslužbenci, na čijih delu sloni vsa administracija in vse redno delo države sploh, pričakujemo izboljšanje svojega položaja zlasti sedaj, ko se je po oficijelnih izjavah gospodarsko stanje države izredno zboljšalo in so državni dohodki močno preokarčili v državnem proračunu predvidene postavke. Posebno pa pričakujemo zboljšanje, ker je kraljevska vlada pokazala potrebno razumevanje za slabo materialno stanje ene stroke državnih uslužbencev in ji priznala posebno doklado.

Neobhodno je potrebno, da se ustvari vsem državnim uslužbencem in upokoencem možnost skromne eksistence. Z ozirom na danes obstoječe stanje cen bi moglo edinole zadovoljiti:

1. da se povišajo vsem državnim uslužbencem in upokoencem ne glede na stroko in položaj prejemki po 500 din mesečno;
2. da se prizna rodbinska doklada za otroke in za ženo v prvotnem znesku mesečno po 150 din;
3. da se priznajo poročeni ženi v državnih službi osebne doklade v isti višini, kot se priznavajo neporočeni državni uslužbenki;
4. da se ukinejo vse razlike med osebnimi dokladami aktivnih in upokojenih uslužbencev;
5. da obdrže staroupokoenci dosedanje višje osebne doklade, ker je to socialno utemeljeno.

šajo državni dohodki 1400 milijonov več kot lani in 1 milijardo več kakor v letih 1931., 1932. in 1933. Poglejmo kako pa je z našimi plačami! Dočim so se državni dohodki od l. 1931., ko je izšel uradniški zakon, povečali ter so se cene življenjskih potrebščin zvišale za 30 %, je uradniška plača v prip. skup. za 330 din (25 %), IX. skup. 375 din (22 %), VIII. skup. 430 din (22 %), VII. skup. 510 din (22 %), VI. skup. 600 din (22 %), V. skup. 700 din (22 %) manjša. Te številke nam pokažejo, da so se plače znižale za 22 %, pri pripravnikih za 25 %, pri družini pa še več. Najhujšo izgubo je utrpela družina, saj je mož izgubil doklado za ženo, oz. žena učiteljica je izgubila draginjsko doklado, kar znaša 300 do 450 din mesečno po plačilni tabeli iz leta 1938., ali 800 do 1000 din po plačilni razdelitvi v uradniškem zakonu. To je vsekakor dovolj jasen dokaz, koliko je uradništvo žrtvovalo za izboljšanje in omiljenje gospodarskega stanja.

To so le reminiscence, mi jih ne ubjamo radi. Hočemo le dokazati našo žrtev na eni strani, na drugi pa s številkami in dejstvi opozoriti na nujnost zvišanja naših prejemkov: prvič so cene življenjskih potrebščin narasle za 30 % in rastejo še vedno, drugič so se zvišali državni dohodki kar za celo milijardo. Brezposelnost je padla, gospodarsko življenje se oživlja. Saj se je porabila cela milijarda za javna dela. Delavci imajo zaslužek, kmet laže prodaja in kmečki proizvodi imajo zopet ceno.

Naraščanje draginje in nizki prejemki upropaščajo državne uslužbenke vedno bolj in bolj. Plače ne dosegajo eksistenčnega minimuma, saj zaslužijo nižji uradnik komaj za najnujnejše — za golo življenje, — za hrano in stanovanje. Posebno v družinah z več otroki je težko, ker se ne morejo dostojno hraniti, oblačiti in morajo pogosto stanovati v nezdruhljivih prostorih, ker ne zmorejo drage najemnine. Napravimo približno kalkulacijo! Uradnik v nižjih skupinah zasluži do 1500 din mesečno. Od tega plača 450 din za špecerijo, 120 din za mleko, 200 din za meso, 50 din za luč, 100 din za kuriyo, 300 din za stanovanje in 300 din za malenkost — 1520 din. Za obleko, perilo, nabavo pohištva, knjige in za poset kulturnih prireditelj ne ostane nič. Nič bolje se ne godi uradniku-samecu.

Te težke razmere imajo zelo kvarne posledice. Uradništvo leze vedno bolj in bolj v dolgove, upanja na izhod pa ni nobenega. Danes ima povprečno vsak učitelj 5000 din dolga. Zadolžitve ima za posledico materialno zaslužnje in pomeni istočasno moralno propadanje. In končno ali ne dela z večjim veseljem in z večjo zbranostjo tisti, ki mu je prihranjena skrb za preživljanje svoje družine. Tisti, ki je gmotno neodvisen, je lahko tudi v svoji službi objektivnejši. To nezdruvo stanje ogroža učiteljevo samozavest in ima težke posledice za poedinca in skupnost.

Engelbert Gangl 65-letnik

V vrstah slovenskega učiteljstva zavzema eno najvidnejših mest Engelbert Gangl, ki praznuje te dni 65-letnico svojega rojstva.

Dala nam ga je Bela Krajina, naša siromašna, a krasna pokrajina, ki nam je rodila že toliko velikih mož.

Odveč bi bilo pisati o Ganglu, saj so njegova dela za narod in za učiteljski stan tako velika, da sama v obilni meri kažejo veličino tega našega najboljšega tovariša.

Hoteč koristiti svojemu narodu, si je izbral najlepši in najčistnejši, četudi najtežji poklic. Postal je učitelj in vzgojitelj mladine. Gangl kot učitelj ni izbral mest in iskal udobnosti. Prijel je za delo tam, kjer so mu ga odkazali. Z vso dušo se je oklenil mladine, šole in naroda in z vso dušo je vršil poslanstvo, ki si ga je nadel za cilj svojega življenja. Kot tovariš je spoštoval in cenil svoje sodelavce ter v svoji nesebičnosti rad poslušal njihova življenjska izkustva in modre nasvete. Zelja po samozobrazbi ter njegova pridnost sta ga dvigala višje in višje. Ko je bilo treba mladini dobrih knjig, je bil Gangl oni, ki je oskrbel naši mladini pravega čtiva. Kako pa tudi ne, saj je priznan pesnik in pisatelj. Ker je hotel čim tesnejši vezi z narodnim podmladkom, je ustanovil »Zvon-

Za učitelja je gmotna sigurnost še toliko večje važnosti. On sicer nima toliko prilike, da bi zašel na nepoštena pota, toda težka skrb za vsakdanje življenje mu greni veselje do nesebičnega dela v šoli in izven nje. Učitelj mora biti stebel narodnega in prosvetnega dela na vasi. Kako more z veseljem delati in vzgajati mladino, če ga vsepovsod spremljajo skrbi, kako dostojno preživeti družino, kje vzeti sredstva za obleko, perilo, šolanje otrok itd. Prisiljen je, da išče postranske zaslužke in da svoje moči in sposobnosti deli. Pribijam: le tisti učitelj, ki je rešen gmotnih skrbi, le tisti se more z vso dušo in vsem srcem posvetiti mladini in narodu. Učiteljev vpliv na vzgojo mladine postaja od dneva v dan večji in zato je prav primerna primerjava, kakršen je učitelj, takšna bo mladina — in narod. Učiteljstvo mora posvetiti vse svoje sile svoji veliki nalogi. Nesebično in požrtvovalno vzgajati mladino v dobre in poštene državljane.

Vse navedeno dovolj jasno priča, kako nujno je potrebno izdatno zvišanje naših plač. Cene življenjskih potrebščin so se zvišale za 30 %, državni dohodki so se zvišali, gospodarsko življenje se oživlja, kmečki pridelki imajo dobro ceno in zato je nujno potrebno, da se tudi naše plače zvišajo.

ček«, kateremu je bil urednik in neumorni sotrudnik.

Kaj je bil Gangl kot organizator v svoji stanovski organizaciji, ni mogoče dovolj poudariti. Preogromno je delo in velike žrtve, ki jih je on doprinesel v prid učiteljske skupnosti in moči. Saj je bil Gangl od leta 1892. stalni sotrudnik, a od leta 1894. do 1914. ter potem zopet od oktobra 1918. do 1919. urednik »Učiteljskega tovariša«, v katerem je krepko in odločno zastavil svoje pero v obrambo stanu in njegovih pravic ter vzbujal stanovsko zavest in zanimanje za prosvetno delo. Veliko je moral Gangl pretrpeti zaradi uredništva in duhovnega vodstva učiteljstva, vendar on ni klonil ter je neomajano stal na svojem stališču resnice in pravice. Urednik Gangl je notranje pripravljaval slovensko učiteljstvo na oni veliki dan, ki je moral priti. Njegovo delo je rodilo to, kar je želel in hotel, združenje vsega jugoslovanskega učiteljstva. Engelbert Gangl pa je bil tudi učiteljski gospodarski organizator. Z njegovim sodelovanjem so bile osnovane razne učiteljske gospodarske organizacije in ustanove, kakor Učiteljska tiskarna, Učiteljska samopomoč, Učiteljska hranilnica in posojilnica ter končno Učiteljski dom.

V svojih visokih prosvetnih funkcijah, ki jih je vršil Gangl v slovenskem šolstvu, saj je bil takoj po prevratu imenovan za višjega šolskega nadzornika, se je napram svojim tovarišem izkazal vedno kot najboljši tovariš obenem pa neprecenljiv šolski strokovnjak in praktik. Pridružujemo se neštetim častilcem našega tovariša Engelberta Gangla ter mu ob njegovi 65-letnici želimo še vztrajnega in plodovitega dela za naš narod, katerega jubilat tako toplo in nesebično ljubi. J.

Cenjenemu učiteljstvu se priporoča

GORENC LEOPOLD

KROJAČ ZA DAME IN GOSPODE

Fina izdelava po najnovejših krojih in po zmernih cenah. Ljubljana, Pavšičeva 5 (postajališče pred remizo)

Blaž Marelja:

Jože Komar štrajka

Po vsestranskem premisleku se je Jože Komar odločil, da stopi v štrajk. Bilo je v prvih septembrskih dneh, ko dela vse načrte za novo življenje. Po dolgem preštevanju in seštevanju je zlezel še globlje v zadrego, popraskal se je za ušesi, a mu ni prišlo nič pravega na misel. Okoli njega je kričalo pet otrok, drug drugemu do ušesa, za njimi je stala žalostna žena, da, končno ni bilo nič čudnega, da se je odločil za štrajk. Pregledal je še enkrat časnike in revije, pobožal jih po pisanih straneh, nato je pa stisnil zobe in mrzlo napisal na platnice: Nazaj! Odpovedujem! Za nekatere je napisal še posebno dopisnico. Delo je opravljalo z neko mrzlično naglico, ko je že vse odposlal, se je oddahnil, kakor bi bil storil veliko delo. Ustavil se je pred šolo in vse še enkrat premislil. Zdaj je odrezal vsa pota v svet, prekinil vse zveze. Stiskal je zobe. Bilo mu je mučno. Toda ne gre drugače. Ko je ugledal otroke, si je pokimal, vzdihnil in stopil za delom, da bi se otreles neprijetnih misli.

Prešel je dan, prešel drugi. Zdaj pa zdaj ga je obšla prikrita nevolja, razdraženo je pogledoval okoli sebe, nad kom bi se znesel. Izza gora so silili oblaki dnevi in z njimi dolgočasje. Minil je teden dni, glava mu je začela postajati lažja, brezbrizno je strmela nekam predse. Spoznal je, da se mora lotiti česa težkega. Zagnal se je v delo na vrtu, kopal, premetaval zemljo, kot da dela to že od nekdaj. Zdelo se mu je, da mora popolnoma dojeti vso slast dela, združiti se z ljudmi okoli sebe in jim biti do skrajnosti podoben, delati kot oni, misliti kot oni, prezirati ves zunanji svet kot oni.

Tako je prešel teden dni in še nekaj več. Delo je bilo opravljeno, stal je ob šolski ograji in gledal za ptici, ki so se zbirali okoli nerodnega zvonika podružnične cerkve. Mimo

je prišel star kovač, zamolklo pozdravil, se ustavil in pljunil po tleh, nato pa dejal z zadovoljnim glasom:

»Torej bo Rus le pomagal. Mislim sem že, da ga je strah. No, ta jim bo pokazal!«

Jože Komar se je zganil, pogledal je kovača in nekako razdraženo zamrmral:

»Kaj bo Rusov strah! Saj jih je ko listja in travle!«

»Zato pa«, je kimal stari, »poznam jaz Ruse, ti bodo prišli o pravem času. Potem pa še kdo drugi in bo šlo ko yoz po klancu.«

Jože Komar je skomignil z rameni. Kovač je stal poleg njega in mahaje z rokami razkladal, kako teče meja in kje se bodo najprej spopadli. Komar je poslušal le mimogrede in ko je stari odšel, se je skušal otrestiti radovednosti. Spet kake čenče, se je tolažil, gotovo so časniki kaj raztrobili. Pa komaj je stopil po vasi, je pomolel glavo izza hleva mlad kmet in dejal z zaskrbljenim obrazom:

»Ali bo res Beneš odstopil?«

Jože Komar je zakrillil z rokami. Sprva je hotel jezno odgovoriti, da ga nič ne briga, nato se je spomnil, kako je vedno razkladal ljudem, kaj je novega, zato je skomignil z rameni in dvomno dejal:

»Nič se še ne ve. Bomo videli, kaj bo.«

Nekoliko nerodno mu je bilo, da mora prav zdaj po tobak h Klobučarju, povedal je glavo in pospešil korak. Ko je pa v nizki krčmi zaželel tobaka, ga je vprašalo domače dekle:

»Ali so res na Češkem tudi ženske mobilizirale?«

»Beži, beži! je zagodrnjal.

»Pa časniki pišejo!« je uporno trdilo dekle.

»Potem bo pač res,« je kratko dejal Komar in hitro odšel. No, si je mislil, to pride vse od tega, če človek začne štrajkati. Mogel bi si misliti, da se prav zaradi tega godijo velike stvari. Da, prav sedaj se vrstijo dogodki drug za drugim.

Loteval se ga je nemir. Sedel je pred šolo in začel kaditi, kadil je uro, dve, kot da bi

Ferdo Bobič novi banški šolski nadzornik

Po razrešitvi banskih šolskih nadzornikov g. Frana Drnovška in g. Andreja Skulja je vodil vse posle osnovnega šolstva pri prosvetnem oddelku banske uprave g. Ivan Strukelj, a po njegovi upokojitvi g. prof. Milko Jeglič, ki je na tem mestu že eno leto. Za obsežni delokrog tega referata sta določeni

dve mesti, zato se je to delo zopet razdelilo v področji bivše ljubljanske in mariborske oblasti.

Pred kratkim smo tudi v »Učiteljskem tovarišu« poročali, da je premeščen v Ljubljano g. Ferdo Bobič, sreski šolski nadzornik za Maribor levi breg, ki je sedaj imenovan za banskega šolskega nadzornika. Na svojem novem mestu bo g. Bobič brez dvoma stal kot strokovnjak in praktik, saj ima za seboj že 35 let učiteljskega udejstvovanja. Bil je zadnja leta vadniški učitelj in sreski šolski nadzornik v Mariboru, a v letih 1928. do 1930. tudi oblastni šolski nadzornik bivše mariborske oblasti. Za svoje delo na šolskem polju je bil tudi odlikovan z redom sv. Save. Pri zadnji rekonstrukciji Glavnega prosvetnega sveta je postal g. Bobič tudi redni član te važne ustanove.

Upamo, da bo delovanje novega banskega šolskega nadzornika tudi na tem mestu usmerjeno le v korist šole in učiteljskega stanu.

Socialne ustanove bolgarskega učiteljstva

Ob priliki gostovanja Trboveljskega slavčka v Sofiji so si učitelji(-ce) spremljevalci ogledali tudi nekatere gospodarske in socialne ustanove, ki jih imajo nameščenci ministrstva prosvete v Bolgariji. Najbolj veličastna je zgradba Učiteljske zavarovalnice, ki jo tu vidimo, in stoji na eni najbolj prometnih ulic Sofije. Poleg tega imajo še dva doma. V enem so stanovanja za učiteljstvo, ki se mu v Sofiji, a v drugem so poslovni prostori Prosvetnegaсоюза, v katerem so včlanjeni vsi nameščenci ministrstva prosvete. Ob Črnem morju, v neposredni bližini Varne, svetovnega letovišča, stoji krasen obmorski dom, v katerem najdemo prostori oni učitelji, ki so potrebni oddiha ob morju. Poleg tega je zgradilo ministrstvo prosvete še tri okrevališča, Dolnja Banja v Stari planini, Ldani v Rodopih in Panapiriste v Srednji

Učiteljska zavarovalnica v Sofiji.

gori, v katerih lahko letuje učiteljstvo in profesorji za skromno ceno.

Celibat in svobodna izbira moža

Vse mlajše učiteljice smo silno prizadete z nepravilno uvedbo delnega celibata. S to odredbo je bila učiteljica ponovno ponižana. Poročena žena učiteljica se bori za enako plačilo ob enakem delu. Mlajše učiteljice čakamo že po več let na prevedbo v IX. skupino. Toda še bolj kot to, nas pa boli, da se nam omejuje svobodna izbira moža. Prve smo bile, ki smo delale 5 letnikov, čakale od 2 do 6 let na službo, in dočakale smo celibat. Zakaj nam niso prej povedali, kaj nas čaka. Mladenci, ki se odloči za duhovniški stan točno ve, da ga v tem poklicu čaka celibat, me pa tega nismo vedele, zato za nas ne bi smel veljati. Ni dvoma, da so za uvedbo celibata obstojali tudi stvarni razlogi. Toda zmotno je reševati celotni problem uradništva s tako enostranskim ukrepom, ki v svojem bistvu niti ne doseže mišljenega smotra. Pred alternativo ali možna neučitelja ali pa službo, se ne more mlada učiteljica odločiti, zakaj službo ne more pustiti, ker se je za njo mnoga leta pripravila in ker ji je lastno

delo pogoj za preživljanje ob možu, ki ima danes za družino preskromne dohodka. Vzemimo n. pr. mlajšega državnega ali privatnega uslužbenca, ki ima mesečne plače 900—1200 din. Če se je ta v svojem študiju zadolžil in bi si rad v svojem 30. letu osnoval dom, mu je s takimi dohodki brez ženine pomoči absolutno nemogoče. In na tem trpi danes vsa naša mladina. Vse ostale državne in privatne uradnice se lahko poročijo, ostanejo še nadalje v službi in pomagajo s svojimi dohodki izboljšati položaj družine. Le delnemu številu učiteljic je ta krivična in protinaravna odredba vzela pravico, da si svobodno izbirajo moža, ki ni učitelj in jih postavila pred tri možnosti:

1. poročiti učitelja in obdržati službo,
2. poročiti neučitelja in s tem zapustiti službo,
3. ostati samska in obdržati službo.

Kar se tiče tretje možnosti se vprašamo, ali ne bo imela država sama največ škode? Sosednje države podpirajo mladino, ki si želi

»Ali imate kaj branja? Tam gori se bodo pa zares udarili, kaj mislite?«

Jože Komar je pomislil z obupom na svoj štrajk, planil je iz hiše in zdrvel čez gmajno, hitel čez hribe, čez bregove, hitel v uro hoda oddaljeno grapo k tovarišu Lončarju in butnil v njegovo sobo:

»Daj, da ne zblaznim, povej, ali je že izbruhnila vojna ali ni?«

Tovariš ga je pogledal z začudenjem, nato je mehanično odprl radio. Jože Komar je požiral vsako besedo, sodel ko kovaški meh in drgetal.

V mraku se je vračal proti domu s kupom časopisov.

Tako je Jože Komar nehal štrajkati. Za naprej je pa sklenil, da se bo najprej nehal oblačiti, potem nehal jesti in šele nazadnje odpovedal časopise in se odrezal od sveta. Vse troje je pa vsekakor nemogoče, obleka, hrana in branje so stvari, ki zahtevajo vsaka zase posebno plačo.

Mizica, pogrni se!

Jaka je bil tak učitelj, kakor so še danes vsi drugi. Izživljal se je v šoli in izven nje, živel je učiteljsko življenje. Miren tok njegovega življenja so motili le prvi dnevi vsakega meseca, tedaj je imel Jaka zelo težke trenutke. Takrat se je zaprl v svojo sobo, vzel iz stare skrinje drobno knjižico in po cele ure strmela v njo. Tu pa tam je vzel svinčnik, ga obilnil in nekaj zapisal na njene bele listke.

Učitelj Jaka je bil skromen človek, nikdar ni prosjail za sebe in nikdar ni nikomur izdal svojih želja. Jaka ni hotel, da bi vedeli za njegovo skrinjnostno knjižico, na katero je zapisal pred leti naslov znane pravljice Mizica, pogrni se! Saj res, kaj bi vsak stikal za njegovimi skrivnostmi.

»Mizica, pogrni se!«

osnovati družino, me pa moramo na račun službe žrtvovati družino. To pa je za nas protinaravna zahteva; zato bo celibat učinkoval neugodno v moralnem oziru in če se z novim finančnim zakonom ne ukine, ima lahko slabe pravne posledice.

Družina brez dvoma danes propada. Mladina si je s svojimi skromnimi dohodki ne more osnovati, kdor pa ima družino, komaj živi. Ta bolni problem družine je treba začeti zdraviti drugje. Čemu bi se ne postavila neka meja v plači. Kjer ima mož 3000—4000 dohodkov, se žena lahko mirnim srcem umakne za domače ognjišče in da s tem prostor mlajšim.

Stvarni razlog za uvedbo delnega celibata učitelje je obstoj v predpostavki, da se bodo na izpraznjenih mestih, ki bodo nastala z močovitijo učiteljev, namestili mlajši tovariši. In koliko je bilo namestitev na taka prazna mesta? Zelo malo! Dobro bi bilo, če bi vedeli za njih točno število. Zato naj se izdela statistika vseh onih učiteljev, ki so se poročili v času veljavnosti delnega ce-

libata. Odsek učiteljev pri JUU v Ljubljani bi bil gotovo pripravljen s pomočjo vseh prizadetih sestaviti tako statistiko. V interesu vseh prizadetih je, da pomagajo pri tem delu. Ako je kateri znan primer, da je tovarišica poročila neučitelja in s tem izgubila službo, naj takoj javi z dopisnico na odsek učiteljev JUU v Ljubljani.

Brezposelnih učiteljev v dravski banovini je le še kakih 200, sedaj pa 2 leti ne bo nobenih učit. abiturientov. L. 1940. bo učitelstva celo primanjkovala, zato je nujno, da se celibat ukine takoj, ker dolgo ne bo imel zato stvarne podlage.

Celibat je prekršil tudi načelo enakopravnosti uradnikov in uradnic, ki je povsem jasno izraženo dana ženskam z uradnim zakonom iz l. 1931. Da se ta krivica popravi, si moramo prizadevati same. Tovarišice pošljite na razne liste čim več člankov, v katerih prikažete kako gledate ve na celibat, da bo spoznala naša javnost, kako krivična uredba je to.

Z. H. K.

Učiteljski pokret

Nekoliko statistike k našim anketam

Vprašanje raziskovanja življenjskih pogojev našega šolobveznega otroka smo sprožili na precej široki osnovi. Naš program je obsejal, za njega izvedbo pa je potreben kader izvežbanih delavcev. Doslej izvedeni ankete o stanovanjskih razmerah in o telesnem razvoju otrok, sta pokazali, da so naši sodelavci nesorazmerno razdeljeni po raznih delih Slovenije. Prav mučna bela polja bi se pokazala, če bi napravili zemljevid sodelavcev. Anketne pole pošiljamo samo tovarišem in tovarišicam, ki so se prijavili sekcijskemu odseku Učiteljskega pokreta.

Posamezni srezi so prijavi naslednje število sodelavci:

Brežice	1
Celje	3
Celje, mesto	0
Črnomelj-Metlika	1
Lendava	2
Dravograd	3
Gornji grad	8
Kamnik	1
Kočevje	1
Konjice	1
Kranj	1
Krško	1
Laško	3
Litija	0
Ljubljana, okolica	0
Ljubljana, mesto	3
Ljutomer	2
Logatec	7
Maribor, desni breg	2
Maribor, levi breg	3
Maribor, mesto	1
Murska Sobota	4
Novo mesto	1
Ptuj	14
Ptuj, mesto	0
Radovljica	1
Slovenj Gradec	5
Škofja Loka	0
Šmarje	6

Skupaj prijavljenih . . . 75, od tega na ozemlju bivše Kranjske 16, v odstotkih = 21,33 %; na ozemlju bivše Štajerske 59, v odstotkih = 78,67 %.

»Trdo je življenje, z vsakim nohtom se držimo zanj. Človek pač mora živeti, a nihče ga ne vpraša kako! Učiteljska je slaba, zelo slaba, a nihče mu ne pomaga. Izdatki za najpotrebnejše nadkriljujejo dohodek. Cene so sploh poškočile, pravijo, da za četrtino, a dohodki . . . Kaj bi o tem govoril in filozofiral . . . Povišanje plače bi človeku odvalilo težko kamenje s prsi in lažje bi dihal . . . je zapisal Jaka nekoč, ko je prišel prvega v mesecu domov s pestjo denarja. Ženskih solz Jaka ni rad gledal . . .

»Vedno stojim na enem mestu, kakor da sem prirastel. Nikamor ne pridem z dohodki naprej! O, prosjači pa ne bom, le s poštenim bojem si hočem priboriti. A boj . . .? . . . Nekateri moji tovariši stoje na enem ali dveh klinih višje kakor jaz. Ne, ne, prodaja samoga sebe . . . Napredovanje! Ko bi že enkrat napredoval brez kakih posebnih protiuslug?« je stalo na drugem listu.

Knjižica je bila res prav zanimiva. Bila je polna skromnih želj učitelja Jake.

Tretji in več nadaljnjih listov so bili popisani z imeni krajev, v katerih je služboval Jaka. Jaka je hranil kup premestilnih dekretov. Služboval je v mnogih krajih, a kot dober učitelj in znan javni delavec ni rad hodil iz kraja v kraj.

Zapisal je »Komaj sem se privadil kraja in ljudi, komaj sem prijel z vso mladeniško silo za delo, sem moral romati naprej . . . Smilila se mi je mladina in ljudje, smililo se mi je delo, ki ga na tak način ne bom nikdar dokončal. Stalnost bi učiteljevo delo med narodom dokončala . . .«

Na prihodnjih listih svoje skrivnostne knjižnice je pisaril o slabih sploh. Skoraj nobena ne ustreza svojem namenu. Slabo so zidane, temne, vlažne . . . Kaj bo z zdravjem mladine?

Jaka je sanjal o novi šoli, o lepi in zračni šoli, v njej veselje in otroški vrisk. »Nova šola« je izvenel konec tega odstavka.

Iz navedenega je razvidno, da so nekateri deli Slovenije prav dobro zastopani pri anketiranju, o mnogih pa ne vemo ničesar, kakor da jih ni, n. pr.: Dolenjska, Kočevska in Gorenjska. Prepričani smo, da so tudi tam tovariši ali tovarišice, ki bi bili voljni sodelovati. Ni učitelja, ki bi pri svojem delu ne nalezl na malo prijetno dilemo: »Kje tiči vzrok, da ne morem doseči pravih uspehov? Ali sem morda slab učitelj?« Med vsem je moral vendar dognati, da so med drugim krive slabih uspehov tudi socialne prilike, ki jih je treba dobro poznati.

K spoznavanju socialnih prilik nas vodi edina želja: pomagati mladini. Življenjske pogoje moramo spoznati v celoti, ne samo posamezne slučaje! Zbrati moramo stvarne podatke iz vseh delov Slovenije. Že danes lahko ugotovimo, da je življenjski standard kmečkega otroka nižji od delavskega in nameščenkega otroka, četudi je stabilnejši.

Nujno bi bilo, da se udeležijo nadaljnjih anket učitelji iz vseh delov Slovenije, da bo slika socialnih razmer čim popolnejša. Izgovor, da ne spada to delo v naš delokrog, je prazen, kajti učitelji smo poklicani, da pred očujemo javnosti stvarni položaj šolske mladine. Nujno je tudi, da izvajamo zaključke za delo pri pouku in vzgoji.

Letos začnemo z anketo o obleki šolske mladine. Sledila bo anketa o prehrani.

Kdor bi bil voljan sodelovati pri letošnjih anketah, naj se prijavi sekcijskemu odseku Učiteljskega pokreta! Tajništvo je urejeno, ne strahite se neresenih dopisov!

F. K.-c.

LJUBLJANA — MESTNI TRG

In tako je vsak nadaljnji list nosil skromne želje. Jaka je vsako zapisal z vso pazljivostjo razumnega in dobrega učitelja. Mnogo je bilo takih želja in ako bi se učitelj Jaki vse izpolnile, bi bilo res kakor v pravljici »Mizica, pogrni se!« Zato je Jaka napisal na knjižico tak naslov.

Nekega dne je Jaka nekam čudno oživel, vzvalovile so tudi množice. Svojo skrivnostno knjižico je začel nositi kar s seboj, ker iskrica upanja v boljše čase je vzplamtela v njegovi duši . . .

Napočil je namreč trenutke, ko so začeli narodni izbranci govoriti o boljših časih. Narod je obstal sredi dela in poslušal preroke lepšega življenja. Začela se je nekrvava borba za ljudi, kupovanje duš in glasov z obljubami . . . In koliko je bilo lepih obljub, nebesa bodo že na zemlji. Narod je vriskal in pozabil na trpljenje.

Tudi Jaka je poslušal govornike in preroke. Bil je pa tako skromen, da ni mogel vsega razumeti, vsega si ni mogel zapomniti. Da ne bi pozabil, kaj bo vse prejel z nastopom novih časov — o zlati časi — si je vse obljube prerokov, ki so se nanašale na njegove želje v njegovi knjižici, rdeče parkrat podčrtal. Jaka je podčrtaval in podčrtaval, da je bilo veselje. Vse želje je podčrtal, vse se mu bo izpolnilo: plača bo višja, napredoval bo, novo šolo bo zidal in . . . in sploh bo živel kakor v pravljici. Pa to še ni bilo dovolj. Jaka si je moral zapisati še obljube, o katerih si ni drznil niti misliti. Tako dobri so bili gospodje preroke . . .

Borba je bila izvojevana, dobro se je končalo za glasnike boljših časov, a slabo za učitelja Jaka . . . obljube so ostale le obljube, želje, tolikokrat rdeče podčrtane v njegovi beležnici, pravljica. Povišanje plače pravljica, napredovanje pravljica, nova šola pravljica, stalnost pravljica in vse drugo sama pravljica . . . in pravljica bo ostala . . .

»Mizica, pogrni se!«

Splošne vesti

TOVARIŠICE!

Bliza se desetletnica ustanovitve gospodinjstvo-nadaljevalnih šol. Vabimo vse one tovarišice, ki so tekom let let že poučevale, oziroma šole vodile, pa so iz kakršnih koli vzrokov prenehale, da ponovno poprimajo za delo.

Prav tako vabimo vse one tovarišice, ki so absolvirale predpisane tečaje, prirejene od banovine, a do sedaj še niso imele prilike in možnosti organizirati gospodinjstvo-nadaljevalne šole. Odbor upravičeno pričakuje, da se boste kot polno kvalificirane odzvale na to povabilo.

Naj bo porast števila šol naša manifestacija ob desetletnici! Premostite zapreke s svojo dobro voljo in požrtvovalnostjo!

Prošnje za ustanovitev je poslati čimprej kraljevski banski upravi, kmetijski oddelek. Odbor.

Gg. poverjenike (-ce) Slovenske šolske matice vljudno naprošamo, da nam do konca novembra sigurno dostavijo članske sezname, oziroma naznanijo vsaj dokončno število prijavljenega članstva, da moremo določiti naklado knjigam za leto 1938. Doslej smo prejeli sezname od devetih poverjeništev, od vseh ostalih pričakujemo iste do konca tekočega meseca. Upoštevajte našo prošnjo, da ne bo zopet zamude, kakor je bila v letu 1937. Odbor SSM.

Dravska finančna direkcija razglasa: Vsi državni upokojenci (-ke), ki so zase in za svoje rodbinske člane dobili železniške legitimacije od dravske finančne direkcije, naj jih zaradi podaljšanja veljavnosti za prihodnje leto predložijo tej direkciji že v drugi polovici meseca decembra, da jih bodo lahko uporabljali za vožnjo takoj v začetku leta 1939. Vsaki legitimaciji je treba priložiti železniško znamko za 2 din, ki se kupi pri blagajni železniške postaje. Znamke ne sme nihče sam nalepiti v legitimaciji. Predložene poštne znamke ali kolke bo direkcija upokojencem

Kuhinjsko posodo — jedilno orodje — vse za gospodinjstvo

FRANC GOLOB — LJUBLJANA — WOLFOVA ULICA 8

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Slike s Ptujkega polja (med drugim prinaša). Vsi evropski narodi posvečajo pozornost fizični vzgoji in ozdravljenju svojih množic, le pri nas se nihče ne trudi, da bi zaustavil fizični razkroj slovenskega naroda, ki postaja dan za dnem bolj očit. — Treba je obiskati le naše šole, v katere zahajajo otroci ptujke okolice, pa ne bo o tem razkroju in razpadu nihče več dvomil. Ogromna večina naših »kmečkih« otrok, ki jih razni »idilični« mladinski pisatelji stavljajo mestnim otrokom za vzgled zdravia in moči, je neverjetno blede, suha, sestradana in razcapana. Večina otrok je zaradi slabe hrane in pretežkega dela telesno zaostala in boleha. »Večernik« 12. XI.)

— I Skrb za pravilno vzgojo mladine. Otroke bi bilo treba uvajati v obvezno šolanje s posetom igrišč, odnosno otroških zavetišč. Država, občina in zasebna društva naj odločno poskrbe, da bodo otroci lahko nemoteno obiskovati šolo. Ustanoviti bo treba posebne šolske kuhinje, domove za otroke, ki stanujejo daleč od šole, šolskim otrokom pa naj odločilni činitelji delijo tudi obleko, učila in drugo potrebno. V prostem času naj se otroci mude na igriščih. Treba bi bilo urediti šolske kolonije, čitalnice, otroške delav-

vrčala, ker jih ne more uporabljati; ravno tako ne bo direkcija sprejemala gotovine, ker nima žel. znamk v zalogi. Razen žel. znamke mora vsak upokojenec predložiti kupon (odrezek) ček. nakaznice, po kateri je prejel pokojnino za zadnji mesec. Brez tega dokazila se veljavnost žel. legitimacije ne bo podaljšala, ker se sicer ne more ugotoviti priloževanja istovetnosti. Prav tako mora poslati kupon ček. nakaznice, kdor prosi za novo žel. legitimacijo.

— Vodnikova družba bo letos izdala povest »Večne vezi« izpod peresa znanega slovenskega pisatelja dr. I. Sorlija. V tej svoji najnovejši povesti je zajel pisatelj problem slovenskega vojnega begunca. Podal nam je živo sliko, beguncev-Slovencev, ki so leta 1918. s težkim srcem zapustili svojo rodno zemljo ter bežali . . . Mnogo družin se je ločilo. Toda čas leči vse rane — na koncu povesti doživimo spravo in mir v srečnem družinskem življenju. Povest je pisana izredno spretno in zajemljivo. Prijave za včlanjenje sprejemajo poverjeniki in družbena pisarna v Ljubljani, Knafljeva ulica 5. Članarina znaša 20 din. Za ta mal denar dobite štiri knjige, med njimi Vodnikovo pratiko.

— Poročila sta se v nedeljo učitelj Lado Ambrožič iz Stične in učiteljica Mica Adamičeva iz St. Petra pri Novem mestu. Čestitamo!

— Gg. poverjenikom (-icam) Vodnikove družbe. Vse gg. poverjenike (-ice), ki še niso poslali nabiralnih pol, prav vljudno prosi Vodnikova družba, da naj čimprej pošljejo svoje nabiralne pole, da more družbena pisarna pripraviti vse potrebno za ekspedicijo letošnjih družbenih knjig. Z razpošiljanjem knjig pričnemo 20. novembra.

— Za Foersterjevo knjigo »Življenja modrost« podaljšuje Delavska založba v Ljubljani subskripcijski rok do 31. decembra 1938. Cena v platno vezani knjigi 120 din, pozneje več. Lahko plačate v obrokih po 20 din.

nice in podobno. Osnuje naj se čimveč zavetišč, da bi otroci brez staršev, zapuščeni in nezakonski otroci dobili čim boljše socialne in gmotne pogoje za življenje. Zavetišča naj bi poleg drugega skrbela tudi za to, da bi poiskala nezakonske očete ter jih prisilila na plačevanje preživnine. (»Domovina« 10. X.)

— I Kmetijski list od 9. nov. priobčuje citat iz uvodnika Ob otvoritvi novih šol, ki je izšel v »Učiteljskem tovarišu«.

— I Gradnja šole pri Sv. Treh kraljih. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je sklenila, da pri Sv. Treh kraljih na lastne stroške zgradi in opremlja novo šolo, ki bo odgovarjala vsem sodobnim predpisom. Stavbišče je že kupljeno in se bo gradnja nove šole spomladi pričela. (»Večernik« 12. XI.)

— I Podpore za nove šole. Prosvetni minister je podpisal odlok, s katerim je odobril denarno podporo za zidanje novih šol v Sloveniji naslednjim šolskim odborom: Lucina 15.000 din, Sv. Katarina 10.000, Ajdovec 10.000, Sv. Trije kralji 10.000, Reteče 10.000, Vrh pri Sv. Treh kraljih 10.000, Benica 10.000, Petrova vas 10.000, Čatež 10.000, Dolsko 10.000, Zavrč 10.000, Železna gora 10.000 in Zlato polje 10.000 din. (»Večernik« 12. XI.)

Učiteljska tiskarna

— t Šolska upraviteljstva Ljubljane in sreza Ljubljane-okolice se opozarja, da je izšel zemljevid Ljubljane in sreza Ljubljane-okolice. Knjižarna Učiteljske tiskarne Vam jih nudi v lepem izdelku.

— t Sv. Miklavž že prihaja. Ne pozabite ga poslati v Knjižarno Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali v njeno podružnico v Mariboru. Pripravljeni dobijo lepa darila. Otrokom v najplemenitejše veselje, pouk in razvedrilo.

— t Vadite petje? Imate pevski zbor? Odprite cenovnik Učiteljske tiskarne v Ljubljani, ki ste ga prejeli. Na strani 44. dobite zbirko pesmaric in muzikalij. Pridno segajte po njih in dobro Vam bodo služile pri raznih narodnih in šolskih prireditvah.

— t O našem najpopularnejšem skladatelju Emilu Adamiču, čigar pesmi poje vsak Slovenec, je izšla knjiga izpod peresa Lucijana Marije Škerjanca. Če preberete in prestudirate vsebino knjige, se boste živeli v njegova dela. Lažje jih boste doumevali. — Knjigo dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

— t Ali ste že pregledali svojo zbirko učil? Gotovo vam manjka marsikaj prepotrebne pri učenju fizike, kemije, prirodoznanja, zemljepisja ali zgodovine. Naročite, kar vam manjka, v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Mariboru.

— t Želite prekopirati načrt ali kak črtež, nabavite si svetlopisni papir »Jasnit«, ki se izdeluje v Učiteljski tiskarni.

Mladinska matica

— mm Nove izredne publikacije Mladinske matice. Za Miklavža pripravlja M. M. našim najmlajšim lepo presenečenje. Izide namreč slikanica »Živalci«. Knjiga izide na kartonastem papirju, v štiribarvnem tisku, z izvirnimi slikami in testom. Poleg štiribarvnih slik bodo na drugi strani enobarvni obrisi istih slik, tako da jih bodo otroci lahko prerasivali in barvali z vodenimi barvami ali z barvastimi svinčniki. Knjiga bo stala za člane Mladinske matice le 12 din. Lanska slikanica »Palčka« je pošla v samih treh tednih in zapozneli naročniki knjige niso mogli več dobiti. Ker je tudi letos naklada za slikanico »Živalci« omejena in se je bati, da bodo ostali zapozneli naročniki brez nje, naj jo vsi naročijo čimprej. Zaradi verzov, ki bodo tiskani v velikih črkah, bo slikanica primerna posebno za učence prvih razredov. Veseli jo bodo seveda tudi otroci drugih in tretjih razredov, pa tudi oni, ki ne hodijo še v šolo. Za otroke od tretjega šolskega leta dalje pripravlja Mladinska matica za Miklavža mladinsko povest »Tonček«, Pavle Sedmak, avtor »Kapana Martina Čedermaca«, ki je vzbudil lani v publikacijah »Slovenske matice« toliko pozornosti, opisuje v tej knjigi življenje slovenskega učenca na Primorskem. Veseli in žalostni dogodki se vrstijo s čudovito resničnostjo. Knjigo je ilustriral Oskar Gaspari. Kartonirani izvidi so po 15 din, v polplatno vezani po 19 din in v celo platno vezani po 22 din. Poleg tega izda Mladinska matica za Božič še 3. zvezek Cicibanove knjiž-

nice, kot pomožno čtivo za učence prvih razredov. Izviren tekst bo tiskan v velikih črkah in bo bogato ilustriran. Knjižico uredi pesnik Fran Roš. Stala bo pri naročilu nad 10 izvodov le po din 1,50. — Naročila za vse te knjige sprejema Mladinska matica v Ljubljani, Francišanska ulica 6/I.

—mm Na vezane izvide publikacij Mladinske matice za šolske knjižnice nam manjka še mnogo naročil, tudi od šol, ki sicer redno naročajo rezerviranje vezanih izvodov za knjižnico. Ker se bojimo, da bi pri prekasni naročitvi ne mogli postreči vsem šolam, prosimo cenj. tov. upravitelje, da nam taka naročila določijo čimprej. Plačila iz fondov šolske dotacije se izvrše lahko konec leta. Točno število takih naročil nam je potrebno zaradi določitve višine naklade. Za malenkostno ceno 47 din se lahko obogatijo šolske knjižnice za 4 vezane knjige, od katerih bo samo »Naš rod« obsegal 360 strani.

Štánovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

—iz Pozdravne brzojavke in izraze solidarnosti so poslali izvršnemu odboru JUU odnosno predsedniku Ivanu Dimniku:

Učiteljsko sreza Dubrovnik;
učiteljsko sreza Sarajevo;
učiteljsko sreza Ljubuški;
učiteljsko sreza Gračac;
učiteljsko sreza Radovište;
učiteljsko sreza Prokuplje.

—iz Dobrotnik Jugoslovanskega učiteljskega združenja. Učiteljsko društvo Mostar je vplačalo centralni blagajni JUU 500 din in vpisalo za dobitnika pokojnega Ahmeda Djikića, bivšega učitelja.

—iz Za Socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je darovalo sresko društvo Mladenovac 200 din.

—iz Za dobitnika JUU je vpisala svoje očet Mladena Milića gospa Dobrila Milošević, roj. Milić, in vplačala centralni blagajni 300 din.

Iz društev Vabila

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — zah. del bo zborovalo dne 26. novembra 1938. ob 9. uri v magistratni sejni dvorani v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Predavala bo tov. Angela Vode o nalogah današnje žene s posebnim ozirom na učiteljsko.

Poročila

+ JUJ — SRESKO DRUŠTVO CELJE je zborovalo 12. t. m. ob udeležbi 162 učiteljske. Predsednik je uvodoma posebej pozdravil 11 novo vstopivših članov in članic. Nato se je spominjal dogodkov iz zadnjega zborovanja v juniju, zlasti onih v bratski CSR. Ob 20 letnici obstoja Jugoslavije, ki je ustavila proces raznarodovanja Slovencev potom tujih šol na bivšem Štajerskem, je prikazal stanje našega šolstva in položaj stanu. Omenil je bližnjo 20 letnico smrti Ivana Cankarja. Ob »Popotnikov« 60 letnici je iz njegovega 1. letnika, ki je izhajal v Celju, citiral zanimive odstavke, ki označujejo dobo, idealizem in svobodoljubje slovenskega učiteljskega. Izmed domačih sotrudnikov 1. letnika živita še v Celju T. Grah in v Zalcu A. Petriček. Izrečena je bila iskrena poslovilna beseda tov. Lušinu, ki je bil iz Braslovč premeščen v Dolnjo Toplo reber. Prečitalo se je zanimivo pismo tov. Rössnerja iz moravske banovine. O banovinski skupščini JUJ v Ljubljani je poročil tov. Jagrovič, o burni glavni skupščini v Zagrebu pa tov. Hajnšek.

Sledil je društveni občni zbor. Iz tajniškega poročila tov. Jagroviča je bilo razvidno, da je imelo društvo v minulem šolskem letu 206 članov in je bilo na 6 zborovanjih z 8 predavanji 956 navzočih. Tov. Zdolšek je v blagajniškem poročilu izkazal 36.244 din dohodkov in 35.503 din izdatkov. Tov. Gobec je navedel, da poseduje društvena knjižnica 572 del in je izposodila 128 knjig. Na predlog tov. ge. Schreinerjeve za nadzorstvo je bila upravi soglasno izrečena razrešnica.

Prof. g. dr. Fran Zgeč je predaval »O nalogah sodobne vzgoje«. Prikazal je agonijo proizvodnega sistema družbe in v zvezi s tem pretrse, ki se odražajo v sodobnem vzgojstvu. Ugotovil je temelje vzgoje in njeno pota, po katerih naj človeštvo varno dospe v dobro bodočnost. Dodatno je prečital psihološko črtico »Sestrica«, ki obravnava enega izmed problemov mladinske vzgoje. Za svoja izvajanja je žel mnogo odobravanja.

Za odsek učiteljic je poročala tov. Zupanova. Stavila je predloge za način izvedbe akcije za pomoč slovenski mladini v siromašnih obmejnih predelih. Učiteljsko bo to akcijo izvedlo in do 10. decembra poslalo zbrana darila na oblačilih, živilih in knjigah tov. ge. Ivanki Zupančičevi v Celje. V isti namen je članstvo takoj zbralo 250 din.

Nabavo velikih stenskih zemljevidov celjskega okraja, ki jih izda Učiteljska tiskarna, je šolam in občinam priporočal tov. Pogačnik. Nova pravila Učiteljske samopomoči je tolmačil tov. Volavšek. O Slov. šolski matici je referiral tov. Gobec.

Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Obsojamo neparlamentarno postopanje manjšine, s katerim je povzročila razpust

Šolski radio

—r VIII. Torek, 22. novembra. Slovenski rudarski otroci iz Srbije v Sloveniji: gđc. Julija Sušteršič. Razpored: 1. Tone Seliščar: Pojoči rudarji. (Dekl.) 2. Življenje v rudarski koloniji. 3. Beseda rudarjevega otroka. (Odlo-mek.) 4. Gor čez jezero. (Posnetek na plošči.) 5. M. Kunčič: Andrejku se toži po domu. (Dekl.) 6. Kako je bilo v koloniji? II.—III.

—r Petek, 25. novembra. Razpored: Naši izseljenci po raznih evropskih državah: gđc. Julija Sušteršič. 1. J. Vovk: Bajka o kruhu. (Dekl.) 2. Zakaj so odšli Slovenci v tujino? 3. V katere države so se izselili? 4. Delo našega izseljenca v tujini. 5. Naša mladina v tujini. 6. I. Cankar: O domovinu, ti si kakor zdravje! (Recit.) 7. Zakaj in koliko izseljen-cev se vrne v domovino. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 20. novembra, ob 17. uri predavanje ing. Pahorja Bogdana: Zakon o pridelku in njegova uporaba.

glavne skupščine JUJ v Zagrebu. Po novih pravilih JUJ naj se prenese glavno delo organizacije na banovinske sekcije. Učiteljsko naj bo kot stan strnjeno le v stanovski organizaciji.

2. Materialni položaj učiteljskega kakor državnega uradništva sploh je zelo težak. Uradništvo je prezadolženo, učiteljska deca s podeželja je v nevarnosti, da se ne bo mogla solati v mestih. Učiteljsko nosi v svojem javnem delu velike materialne žrtve. Možnost njegovega stalnega strokovnega izpopolnjevanja je ogrožena. Prosimo za nujno potrebno povišanje prejemkov aktivnim in upoko-jenim drž. nameščencem, za izenačenje pre-jemkov vseh učiteljic, za vrnitev doklad za učiteljske žene in za priznanje pravice do do-klade tudi za deco učiteljic. Takoj naj se iz-vedejo napredovanja vseh, ki so pravico za-nja že dosegli.

3. Uradne okrajne učiteljske konference, ki se vrše letno dvakrat, nalagajo učiteljsku znatne denarne žrtve, ki jih ob svojih se-danjih prejemkih le težko zmore. Zato naj se učiteljsko zopet prizna pravica do dnevnice in povrnitve stroškov za posejanje teh ob-veznih okrajnih konferenc.

Fran Roš, preds. Adolf Jagrovič, tajnik.

+ JUJ — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG je zborovalo dne 5. no-vembra t. l. v Studencih. Navzočih je bilo 86 članov ali 76 %. V društvo je pristopilo 13 članov, izstopili so pa 4, ki so šli v pokoj. Tov. predsednik je uvodoma pojasnil vzrok, da je prvo zborovanje toliko zakasnelo, po-zdravil je vse številne nove člane, ki so bili nameščen, premeščen v društveno območje, ali so se pa ponovno včlanili.

I. Tov. Ledinek je podal k objavljenemu poročilu o ban. skupščini v »Učit. tovarišu« še nekaj pripomb. Posebej je še prikazal po-men organizacije, katere nujnost bi šele ta-krat začutili, če je ne bi imeli.

II. Občni zbor: 1. Tov. predsednik poda situacijsko poročilo, poroča o delu centrale, sekcije kakor tudi domačega društva. Zani-miva so izvajanja, kako gotovi člani razume-jo stanovsko organizacijo: »bom izstopil, če ne bo zame ničesar storila«. Težko je take člane zadovoljiti posebej še takrat, če se ni nikdar obrnil na organizacijo za pomoč. Tov. tajnik poroča, da je imelo lani društvo 8 zborovanj z 10 predavanji. Povprečni obisk je bil 64 %. Ugotovil je tudi, da skupna zboro-vanja nimajo pravega uspeha, ne stanovske-ga, ne poklicnega, a tudi ne tovariškega. Za redno delo je potreben manjši forum, ki je medsebojno že nekako povezan. Med letom je izstopilo nekaj članov, nekateri zaradi članarine (koristi brez žrtve!), drugi zopet za-radi osebnih interesov; vključ temu pa šte-vilo članov raste. Tov. blagajnik izraža za-dovoljstvo nad rednejšim plačevanjem članar-ine kakor prejšnja leta. Letni promet znaša din 34.656,43. Po poročilu nadzor, odbora je bila upravi dana soglasna razrešnica za po-slovno leto 1937/38. — 2. Proračun je bil po daljši debati soglasno sprejet. Članarina zna-ša za učitelje poročene učiteljice 10 din, za ostale 18 din. Pri prihodnji ban. skupščini naj delegati iznesejo zahtevo, da se zniša članarina, in sicer a) postavka za U. T., b) črta naj se prispevek za pevski zbor. — 3. V sta-novsko časno razsodišče so bili izvoljeni tov. in tovarišice: predsedniki: Zorn Josip, Hri-beršek Emilija in Črnko Jernej; člana: Vranc Ernest in Martelanc Dora; namestnika: Pod-gornik Filip in Alt Adela; tajnik: Čeh Branko in nam. Mihelič Vilko. Volitve so se vršile z vzklikom.

III. Za leto 1938/39. je bil sprejet na-slednji delovni program: 1. Proučevanje dece in šolsko delo. 2. Bodoča družba in šola. 3. Nujnost teorije za prakso. 4. Pogladi na so-dobno šolo. 5. Računstvo v zač. pouku. 6. Ra-čunstvo na srednji in višji stopnji. 7. Jezikov-ni pouk v sodobni šoli in 8. Jezikovno obli-kovanje na nižji stopnji.

IV. Tov. J. Kontler in E. Vranc sta po-dala svoje vtise s počitniškega ped. tečaja Pedagoškega društva v Ljubljani.

Ob zaključku je tov. tajnik pozval vse člane, da se udeležijo koncerta UPZ dne 19. novembra v Mariboru. Skupnega zborovanja se društvo ne bo udeležilo.

Petrovič Simon, preds. Ledinek Miloš, taj.

+ JUJ — SRESKO DRUŠTVO LJUB-LJANA - MESTO je zborovalo v soboto, 29. oktobra t. l., dopoldne z običajnim dnevnim redom rednega občnega zbora. Od 230 članov je bilo navzočih 140.

Po pozdravnem nagovoru se je spomnil predsednik pokojnega kneza Arzena Kara-dordevića in 20 letnice narodnega osvobo-đenja.

Sledilo je zanimivo predavanje o pouku slovenščine s posebnim ozirom na 4. razred, iz katerega prestopajo učenci v srednjo šolo. G. prof. Rupelj je omenil razne hibe in po-manjkljivosti dosedanjega pouka v ljudski šoli glede čitanja, pripovedovanja, slovnice, pravopisja in spisja in je podal tudi potrebne nasvete za doseg boljših uspehov. Precej razgibana debata je pokazala na razne ovire, ki otežkočajo učiteljevo delo v tej smeri, med katerimi je največja ta, da je odmerjeno slo-venščini premalo učnih ur — v 4. razredu sa-mo 3 — na račun manj važnih postranskih predmetov. Ob tej priliki je bil soglasno spre-jet predlog, da oskrbi upravni odbor preda-vanje o reorganizaciji pouka na ljudskih in srednjih šolah.

Predavanju je sledilo poročilo o banovin-ski in drž. skupščini. Prvo je podala tov. Lu-kičeva, drugo pa tov. Hreščak, ki je pokazal na neplodno delo takih skupščin zaradi pre-ogromnega števila delegatov ter izrazil mne-nje, da bo treba v tej smeri izpremembe pra-vil. Podal pa bo izčrnejše poročilo po izred-ni skupščini, ki se bo vršila v Zagrebu me-seca novembra. Obe poročili sta bili z odo-bravanjem sprejeti.

Sledilo je poročilo upravnega odbora. Predsednik je podal splošni pregled važnejših dogodkov v organizaciji, priporočal naše go-spodarske ustanove in apeliral na članstvo, da se oklene organizacije s še večjim zaupa-njem ter mirno pričakuje boljših in veselej-ših časov. O tekočem društvenem delovanju v letu 1937/38. je poročal tajnik, ki je ome-nil med drugim 9 odborovih sej, 5 zborovanj z 8 predavanji in da šteje društvo 230 čla-nov. Blagajniško poročilo izkazuje za prete-klo leto 47.570 din dohodkov in 48.355 din izdatkov. Na osnovi teh poročil in revizije nadzornega odbora je bila predlagana in so-glasno odobrena razrešnica upravnemu odo-boru, tajniku in blagajničarki pa posebna po-hvala in priznanje.

Po soglasnem sklepu vstopi tovariš Jos. Pleničar v časno stanovsko razsodišče, tov. Jos. Miheličeva pa v učit. pokret. Pri razgo-voru o programu za bodoče poslovno leto je bil sprejet predlog, da zainteresira upravni odbor merodajne faktorje krajevnega šolske-ga odbora ter uvede poleg drugih predavanj tudi razgovore o šolskih potrebščinah in osta-lih važnih ljudskošolskih zadevah.

Ko je tov. Čučkova podala še pojasnila k vprašalnim polam učit. pokreta, tov. Zor pa priporočil zemljevid Ljubljana in okolica, je zaključil predsednik zborovanje.

Vek. Mlekuž, preds. Jos. Mihelič, taj.

+ JUJ — SRESKO DRUŠTVO LJUB-LJANA OKOLICA — ZAH. DEL je zboro-valo v Ljubljani dne 31. oktobra 1938. ob navzočnosti 78 članov.

Zborovanje je otvoril predsednik tov/ Vrhovec Stanko, ki se je v izbranih besedah spominjal 20 letnice našega osvobođenja in obširno poročal o 1. dnevu ban. skupščine in o delu posameznih odsekov ter njih sklepih. Tov. Tavčar pa je poročal o 2. dnevu skup-ščine, posebno še o delu odseka za tisk.

Tov. Zupančič Nataša je na koncu svo-gega poročila o glavni skupščini dejala: Zad-nja glavna skupščina je dokazala, da je delo na teh skupščinah otežkočeno, če ne nemo-goče, zaradi prevelikega števila ljudi, ki se ne morejo zediniti v sklepih. Zato so že ne-katere sekcije predlagale, naj se pravila JUJ izpremene. Razširi naj se delokrog banovin-skih skupščin, ki naj rešujejo glavna vpraša-nja organizacije, in iz teh skupščin naj se pošljejo delegati na glavne skupščine.

Tov. Deželova je objavila obračun za 1. 1937/38. in proračun za prihodnje poslovno leto. Oba sta bila z odobravanjem sprejeta. Vestnemu in vztrajnemu delu tov. blagajni-čarke, ki je tudi na tem zborovanju odkloni-la predlagano nagrado, se ima društvo zahva-liti, da se je blagajniško stanje tako izbolj-šalo in je mogel odbor predlagati, naj se zni-ža podporni fond na 2 din mesečno, članarina pa za 50 par. Tako bo znašala mesečna da-jatev od 1. novembra 1938. dalje 19 din za člana.

Na predlog tov. tajnice so bili v stanov-sko razsodišče izvoljeni dosednji člani.

Zbor je sprejel te-le predloge:

1. V primeru, da bi se videlo, da socialni fond ni neobhodno takoj potreben, ga sme od-bor podeliti kaki socialni gospodarski učiteljski ustanovi, ki ga sme uporabiti le v socialne svrhe učiteljskega našega društva.

2. Pravilnik za obračun B naj se tako iz-premeni, da ne bo treba ob koncu proračun-skega leta vračati preostale imovine o stvar-nih izdatkih, temveč naj se vodi le evidenca o preostankih, ki se smejo v isto svrhu pri-hodnje in mogoče naknadno leto uporabiti. Za osebne izdatke pa naj ostane dosedanje pravilo.

Zimski plašči,

kostumi, kompleji,
obleke in bluze
samo zadnje novosti
v največji izbiri pri

ELITE

Prešernova ulica štev. 7—9

LJUBLJANA

3. Društvo bo dalo revni učit. družini 150 din iz podpornega fonda. Denar bo tov. blagajničarka izročila sekciji.

S. Vrhovec, preds. Lenarčič Ana, tajnica.

+ JUJ SRESKO DRUŠTVO V RA-DOVLJICI je imelo svoj občni zbor dne 22. oktobra 1938. v Lescah.

Navzočih 66 članov, t. j. 66 %.

Po pozdravu vseh prisotnih, pozdravi predsednik še posebno novo vstopivše tova-rišice in tovariše.

G. dr. Stanko Gogala je predaval o temi: »Sproščenost dela v šoli«. Da je bilo to pre-davanje časovno primerno, je pokazala dol-gotrajna debata. Učiteljsko ga je nagradilo z dolgotrajnim aplavzom.

Tovariš Franc Starman je povabil učiteljsko k sodelovanju v PRK in podal nekaj navodil in smernic.

Tovariš Serajnik in tovarišica Rupnikova sta podala izčrpnj poročili o državni in ba-novinski skupščini. Po poročilu tov. blagajni-ka Kneza se je ugotovilo, da ima društvo precejšnjo gotovino, ki je naložena v hra-nilnici »Učiteljskega konvikta«.

Nadzorni odbor je izrekel tov. Knezu za njegovo točno in vestno delovanje zahvalo in priznanje. Zahvala je bila izrečena tudi vsem članicam in članom za redno plačeva-nje članarine. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno.

Vse šole v radovljiškem srezu se zaradi prevelikega števila revnih otrok ne bodo mogla udeležiti akcije o pomoči otrokom v obmejnih krajih. Predsednik pa kljub temu prosi članstvo za sodelovanje.

Članstvo pooblasti odbor, da tudi v te-kočem letu odloča o času in kraju mesečnih zborovanj.

Predsednik se zahvali članom za številno udeležbo in zaključi lepo uspešno zborovanje. Ant. Habič, preds. Vlado Mlekuž, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

Vesela knjiga

(Čitanka za drugi razred osnovnih šol. Sestavili Flere P., Jurančič J., Skulj A. in Vranc E. Z risbami okrasil V. Cotič. Cena 16 din. Izd. Učiteljska tiskarna v Ljubljani.)

»To je pa res vesela knjiga!« je povedal moj dvanajstletni nečak, ki sem mu bil posodil Drugo čitanko, da jo »strokovnjaško oceni«. Dečko hodi v peti razred in včasih prav moško pove svoje mnenje o tem in onem. »Najlepše se mi zdi, ker povsod srečujem Iva in Ano, ki ju poznam že iz prvega razreda, pa poslej o njiju nisem nič več čital. Že v prvem berilu nastopata in potem ves čas do konca. Če bi vse njune zgodbe dal vkup, bi bila prava povest. Ali res mislijo izdati za vse razrede nove čitanke? Veste česa sem se domislil? Da bi bile zgodbe o Ivu in Ani tudi v drugih čitankah! Pišite Uči-teljski tiskarni, naj kmalu izda še za višje razrede nove čitanke! V petem imamo letos zopet Četrto čitanko, ki smo jo že lani pre-mleli do zadnjega zrna. Letos pa čitamo raje »Naš rod«.

Tako in podobno je modroval dečko. Še sem ga vprašal, kako mu ugajajo slike.

»Všeč mi je, ker je dosti podob. Saj ve-ste, da človek najprej pogleda podobe. Ne-katere pa bi jaz bolje in razločneje napravil. Ta vrana (str. 45) pa res ni posrečena. Ali pa božično drevo (str. 61). Jaz bi narisal celo smrečico. In vse bi moralo biti pobarvano. Še lepše pa bi bile jaslice. Naše slovenske jasli-ce! Babica mi ni nič simpatična. Pa tudi drugi obrazi! Poglejte tega dečka (str. 70)! Tako starikav obraz ima. In še to: zakaj nam kaže toliko ljudi hrbet?« (Str. 21, 33, 43, 45, 77, 99, 107, 112).«

Na pravega sem naletel! Čeprav ni s sli-kami tako hudo, kakor jih je »ocenil« nečak, vendar bi bile res lahko boljše. S čtivom pa je bil fant prav zadovoljen. In z njim bomo zadovoljni, prepričan sem, vsi, ki nam je pri srcu napredek slovenskega šolstva. Knjiga, ki smo jo začeli uvajati z letošnjim šolskim le-tom v 2. razredu osnovnih šol, je velik, odlo-čen korak naprej, je pomemben dogodek.

Že Fleretova Prva knjiga, ki si je sicer polagoma, a dokončno pridobila domovinsko pravico v prvem razredu, nam je naznačila pot do cilja. Druga čitanka, sestavljena po načelu celosti, je dobro nadaljevanje.

Nočem kratiti starim čitankam njih za-slug. Bile so pač produkt svoje dobe, snov je bila v njih preveč razmetana ter notranje in zunanje razkosana. Že davno so doslužile. Drugo čitanko pa odlikuje njena notranja enotnost, otroški slog, dober izbor in skrbna razporedba. To je prava otroška knjiga s pre-prostimi doživljaji, strnjanimi miselnimi cel-lotami, mičnimi, veselimi povestimi in krat-kimi realnimi sestavki, ki bodo služili stvar-nemu pouku v ožjem smislu.

Po Drugi čitanki pričakujemo, da izideta čimprej vsaj še čitanki za 3. in 4. razred. Imena sestavljavcev, ki se že dolgo dobo s pridom uveljavljajo v našem šolstvu, nam jamčijo, da bodo avtorji delo uspešno do-končali in nam za dvajsetletnico Jugoslavije dali serijo čitank, ki bomo nanje ponosni.

—menč—